

Ο Όδυσσας δεμένος στο κατάρτι του πλοίου του, μαγεμένος, αντίσπεκται στο τραγούδι των Σειρήνων. Άγγείο του Βρετανικού Μουσείου.

Ἀρχαῖοι ταξιδιωτὲς καὶ περιηγητὲς

...καὶ πολλῶν ἀνθρώπων εἶδε χῆρες
κι ἔμοθε γνώρας, καὶ πολλὰ σὺ πέλασ θρήκε πάθια,
γὰ μὴ ζωὴ παλεῖοντας. ...
Ὀδύσσεια Α.3-5

Μόλις ἀρχίζουν νὰ διαμορφώνονται τὰ μέσα συγκοινωνίας στὴν προϊστορικὴ ἐποχὴ (ἄμαξες, καράβια) μὲ πρωταρχικὸ σκοπὸ τὴ γρηγορότερη καὶ ἀνετώτερη μεταφορὰ τῶν προϊόντων, τότε θὰ πρέπει νὰ ἀναζητήσουμε καὶ τὴν ἀρχὴ τῶν ταξιδιῶν. Ἡ ἐπικοινωνία τῶν ἀνθρώπων, στηριγμένη ἀρχικὰ σὲ ἐμπορικὲς καὶ οικονομικὲς σχέσεις, σίγουρα θὰ γέμιζε ἐμπειρίες τοὺς ἐμπόρους - ταξιδιωτὲς πού μὲ τίς διηγήσεις τους θὰ κέντριζαν τὴ φαντασία τῶν συνανθρώπων τους, θὰ τοὺς ἔβαζαν ἀπορίες καὶ ἐρωτηματικὰ γιὰ τόπους πέρα ἀπὸ τὸ γνῶριμο χῶρο τους, σταλάζοντάς τους ἔτσι τὴν ἐπιθυμία νὰ τοὺς γνωρίσουν καὶ αὐτοί.

Κλαίρη Εὐστρατίου

ἹΑρχαιολόγος

Ἡ λαχτάρα τοῦ ἀνθρώπου νά δεῖ καί νά μάθει καινούργια μέρη ἐκφράζει πρῶτα μέ τήν ποίηση, ἐνῶ οἱ δυσκολίες πού συναντεῖ στά ταξίδια τοῦ πλάθουν μύθους. Ἐταί τον 8ο αἰώνα π.Χ. ὁ Ὀμηρος στήν Ὀδύσσεια διηγεῖται τήν περιπλάνηση τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ Ὀδυσσεύα καί τῶν συντρόφων του στήν Ἰθάκη, ἀνάμεσα σέ χώρες μακρινές καί ἀγνωστες γιά τήν ἐποχή (ἀπό τήν Ἀφρική ὡς τή Βαλτική θάλασσα), ἀπῆχε ὅμως τίς περιπέτειες καί τίς ἐντυπώσεις ταξιδιῶν. Αὐτό πού ἔχει ἐδῶ σημασία εἶναι τὸ πότε ἀρχίζουν τὰ ταξίδια νά γίνονται συνειδητά στήν ἀρχαία Ἑλλάδα, νά ἐκφράζουν δηλαδή τήν ἀνάγκη γνωριμίας καί ἐπικοινωνίας τῶν ἀνθρώπων μέ ἄλλους ἀνθρώπους, νά δοῦν καί νά ζήσουν ἀπό κοντά τόν τρόπο τῆς ζωῆς τους.

Νωρίς τόν 6ο αἰ. π.Χ. ὁ Σόλων, ἡ πῶς σημαντική προσωπικότητα τῆς ἀττικῆς ἱστορίας, ἐγκαταλείπει τήν Ἀθήνα γιά νά ταξιδέψει, ὅπως μάς πληροφορεῖ ὁ Ἡρόδοτος καί ὁ Ἀριστοτέλης, γιά νά δεῖ καί νά μάθει. Ἡ φράση «θεωρῆς εἶνεκεν» στά λόγια πού τὸν ἀπευθύνει ὁ Κρόσιος γιά νά τόν προσφωνήσει ὅταν ἔφτασε στίς Σάρδεες (Ἡρόδοτος Ι,30), σφραγίζει ἐπιγραμματικά τὸ χαρακτηριστὸ τοῦ Ἑλληνα ταξιδιωτῆ, τῆ λαχτάρα γιά νά δεῖ καί νά ἀντλήσει πείρα.

Ἴση σημασία μέ τήν ἀνάγκη τοῦ ἀνθρώπου γιά νά ταξιδέψει ἔχει καί ἡ προσπάθεια του νά καταγράψει τίς ἐμπειρίες του καί τίς ταξιδιωτικὲς του ἐντυπώσεις, ἀφήνοντας μάς ἔτσι νά παρακολουθήσουμε τὴ σκέψη του καί τὴ ἐξέλιξή της. Τὰ πρῶτα δείγματα αὐτῆς τῆς προσπάθειας φανερώνονται τόν 6ο αἰ. π.Χ., μιά ἐποχὴ κρίσιμη γιά τόν πολιτικὸ, οἰκονομικὸ καί γεωγραφικὸ Ἑλλαδικὸ χῶρο.

Ἡ ἐπικοινωνία πού ἐπιβάλλουν οἱ πανελληνῶν ἀγῶνες στὰ μεγάλα ἱερὰ τῶν Ὀλυμπίων καί τῶν Δελφῶν ἀπὸ τόν 6ο καί τόν 7ο αἰ. π.Χ., ἡ φῆμη τῶν μαντείων στήν Ἑλλάδα καί τὰ παράλια τῆς Μ. Ἀσίας (Ἰωνία) καί οἱ ἀποικίες πού δημιουργήθηκαν ἀπὸ ὀρισμένες πόλεις τῆς Ἑλλάδας γιά λόγους κοινωνικοῦ καί οἰκονομικοῦ, ἔχουν ἀνοίξει νέους δρόμους ὅδους τοῦς τομεῖς τῆς ζωῆς. Ἡ καλλιτεχνικὴ δημιουργία καί ἡ φιλοσοφικὴ σκέψη διαρθρωμένη γύρω ἀπὸ τὸ ὑπαρξιακὸ πρόβλημα, προσβάλλουν τήν προσπάθεια τοῦ ἀνθρώπου τῆς ἀρχαϊκῆς ἐποχῆς νά ἐξεχωρίσει τὰ ὄρια τοῦ μύθου - ἔπους καί τοῦ «λόγου» - πού ὀδηγεῖ στήν ἀναζήτησή τῆς ἀλήθειας.

Ἡ Ἰωνία εἶναι ὁ γεωγραφικὸς χῶρος

ὅπου ἡ φιλοσοφία, παρά τὴ μυθολογικὴ τῆς ἀτμόσφαιρα, ἔχει ὑλιστικὸ χαρακτήρα, εἰσάγοντας τὸ λόγο καί τὴν ἐπιστήμη σὲ σφαίρες πού ἀκόμα κατέχονταν ἀπὸ τὸ μῦθο.

Πρὸς τὸ τέλος τοῦ 6ου αἰ. π.Χ. ὁ Ἐκαταῖος ὁ Μιλήσιος, ἱστορικός καί γεωγράφος, στήν προσπάθειά του νά στηρίξει ἐπιστημονικὰ τίς γεωγραφικὲς του θεωρίες, ἐπιχειρεῖ μιά περιήγηση στήν Ἀσία, Λιβύη, Αἴγυπτο, Ἑλλάσποντο. Ἀπὸ τὸ ἔργο του σώζονται μόνον ἀποσπάσματα. Περιγράφει χώρες καί παραλιές τῆς Μεσογείου, τὴ διαμόρφωση τοῦ ἐδάφους, τὰ ποτάμια καί τὰ βουνά. Τὸ ἔργο του «Περίοδος Γῆς» ἢ «Περίπλους» εἶναι μαζί ἱστορία, γεωγραφία καί τοπογραφία, καταγραφή ποικίλων ἐντυπώσεων ἀπὸ μιά περιήγηση, ἕνα θαλάσσιο ταξίδι.

Τόν 6ο καί 5ο αἰ. π.Χ. ἡ «περιήγηση» δέν εἶναι ἐξεχωριστὸ φιλολογικὸ εἶδος ὅπως π.χ. ἡ ποίηση, ἀλλὰ ταυτίζεται μέ τὸν «περίπλου», τὸ γύρο δηλαδή τῶν γεωγραφῶν. Τὸ ὄνομα ἐξάλλου «περιήγηση» εἶναι ἱερὸ ἀξιωμα ὅπως ἀναφέρεται στήν Ὀλυμπία καί σημαίνει τὸν ἐξηγητὴ, τὸν ἑναγὸ. «Περιηγητές» ὑπῆρχαν σὲ ὀρισμένα ἱερὰ, κυρίως στήν Ἀνατολή, γιά νά ἐξηγούν. Καί στὸν Πλάτωνα, σ' ἕνα χωρίο τοῦ φαίδρου τὸ «εναγεῖν» θεωρεῖται συνώνυμο τοῦ «περιηγεῖσθαι».

Μέ τὴ στροφή πρὸς τόν 5ο αἰ. καί κυρίως πρὸς τὰ μέσα τοῦ αἰώνα, ἔχει διαμορφωθεῖ ἡ ἐπιστημονικὴ σκέψη καί ὁ ἀνθρώπος τῆς κλασικῆς Ἑλλάδας πού βῆκε ἀπὸ τοὺς Περσικοὺς πολέμους ἔχει συνειδητὴ τὴ δύναμή του καί ἐσωτερικὸ κόσμο μεστὸ σὲ ἐμπειρίες καί δημοσιογικές ἰκανότητες.

Ἀμέσως μετὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους ὁ Ἡρόδοτος κάνει ταξίδια πού περιγράφει στὸ ἔργο του. Εἶναι ὁ ἱστοριογράφος («πατέρα τῆς ἱστορίας») ἀλλὰ μαζί γεωγράφος καί περιηγητῆς. Γεννήθηκε στὴν Ἀλικαρνασσὸ στὰ παράλια τῆς Μ. Ἀσίας, στὶς ἀρχές τοῦ 5ου αἰ. Κινητὸς γιά τὰ ταξίδια του εἶναι ἡ φιλομάθεια καί κυρίως ἡ περιέργεια καί ἡ ἐπιθυμία του νά γνωρίσει τοὺς λαοὺς πού τὴ μεγάλη δύναμή τους συνέντριψαν οἱ Ἀθηναῖοι στίς μάχες τοῦ Μαραθῶνα, στὴ Σαλαμίνα, στίς Θερμοπύλες καί τὴ Μυκλή. Ἡ ἀντίθεση Ἑλληνο-βαρβάρων, Εὐρώπης-Ἀσίας, εἶναι ἡ κινητήρια δύναμη τοῦ ἔργου του. Τὰ ταξίδια του ἀρχίζουν γύρω στὰ μέσα τοῦ αἰώνα (460-450 π.Χ.). Ἐπισκέπτεται τὴ Μαύρη θάλασσα φθάνοντας ὡς τὴ Σκυθία (Ν. Ρωσία), τὴ Μ. Ἀσία - Ἔφεσο - Σάρδεες, διέσχισε τὴν Αἴγυ-

πτο ὡς τὸν πρῶτο καταρράκτη, πῆγε στὴ Βαβυλώνα, τὴ Ν. Ἰταλία καί Σικελία, ἐπισκέφθηκε τὴν Ἑλλάδα καί τὰ νησιά τοῦ Αἰγαίου. Στὴν Ἀθήνα ἤρθε πολλές φορές.

Τὸ ταξιδιωτικὸ τοῦ ἔργο στηρίζεται, ἐν μέρει, στήν «Περίοδο» τοῦ Ἐκαταῖου τὸν ὁποῖο ὁ ἴδιος ἀναφέρει καί τὸν χρησιμοποιεῖ ὡς ὁδηγὸ. Ἡ διαφορά τῶρα εἶναι, ὅτι ὁ Ἡρόδοτος δέν κάνει ἕνα θαλάσσιο ταξίδι, («Περίπλους») ἀλλὰ ταξίδια μέ συγκεκριμένον στόχο. Θρησκεία, ἤθη καί ἔθιμα, φυσικὴ γεωγραφία καί ἀρχαιολογία ἔξεργασῶν μέσα ἀπὸ τὸ ἔργο του. Προσφέρει πολὺτιμες πληροφορίες γιά τὰ μνημεία, τοὺς ναοὺς, τὰ τρόπαια τῶν μαχῶν, τὰ ἔργα τέχνης καί τὰ ἀναθηματα στὰ μεγάλα ἱερὰ, τίς ἔξενες θεότητες καί γενικά γιά τὸν τρόπο ζωῆς τῶν λαῶν πού γνώρισε. Εἶναι ἀσφαλῶς ἕνας πρόδρομος τοῦ Πausania καί βοηθὸς γιά τὴν ἱστορία καί τὴν ἀρχαιολογικὴ ἔρευνα.

Τόν 4 αἰ. π.Χ. ἔχει κιόλας ἀρχίσει ὁ θαυμασμός γιά τὴν Ἑλλάδα πού κέντρο τῆς εἶναι ἡ Ἀθήνα. Δέν εἶναι ἀσφαλῶς τυχαῖο ὅτι τόν 3ο αἰ. π.Χ. κυρίως, τὰ πρῶτα περιηγητικὰ συγγράμματα, οἱ πρῶτες περιηγητικὲς φιλολογικὲς εἰδήσεις, ἡ πρώτη ἐνσυνειδητὴ προσπάθεια περιήγησης ἔχουν κέντρο τὴν Ἀθήνα, τὴν πρώτη πόλη τῆς Ἑλλάδας. Ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἔργο πού εἶναι σχεδὸν χαμένο, ἐλάχιστες πληροφορίες ἔχουμε ἀπὸ ἀναφορὲς μεταγενέστερων συγγράμμων. Πρὸς τὸ τέλος τοῦ 4ου ἢ τίς ἀρχές τοῦ 3ου αἰ. π.Χ., ὁ Διόδωρος ὁ περιηγητῆς γράφει γιά τὴν Ἀττικὴ «Περὶ μνημάτων» καί «Περὶ δῆμων».

Μέ τίς νίκες τῶν Μ. Ἀλεξάνδρου καί τῆς Ἰδρυτῶν Ἑλληνιστικῶν βασιλείων ἀπὸ τοὺς Διαδόχους στίς ἀπέριαντες ἐκτάσεις τῆς Ἀσίας καί τῆς Αἴγυπτου, δημιουργοῦνται καί οἱ πολιτικὲς προϋποθέσεις γιά τὴν ἐξάπλωση τοῦ ἑλληνισμοῦ στὸ νέο κόσμο. Ἡ ἀσφάλης, εὐκόλη καί γρήγορη συγκοινωνία ἀνοίγει μιά νέα ἐποχὴ στὰ ταξίδια. Οἱ ἐμπειρίες τῶν Ἑλλήνων τῆς ἐποχῆς αὐτῆς, πηγάζουν μέσα ἀπὸ τὸ φιλολογικὸ εἶδος τῶν «Περίπλων» καί τῶν «Σταθμών».

Ὁ Πλάουτος τοῦ Νεάρχου ἀπὸ τίς ἐκδόλες τοῦ Ἰνδοῦ μέχρι τὸν Εὐφράτη, τὸ ταξίδι τοῦ Πυθαῖα ἀπὸ τὴν Ἰωνία πρὸς τὰ βορειοδυτικὰ τῆς Εὐρώπης, καί ἡ εὐρεση τοῦ θαλάσσιου δρόμου ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο στίς Ἰνδίες, πού περιγράφει ὁ Ποσειδώνιος ἀπὸ τὴν Ἀπάμεια στὸ ἔργο του «Περὶ τοῦ ὁκεανοῦ», φανερώσουν τὴ δυνατότητα γιά μεγάλα ταξίδια.

Ὅμως ἡ κρίση στίς ἠθικές καί πνευ-

ματικές άξειες που μαστιζει τα διαιρεμένα Έλληνιστικά κράτη, τα κάνει να στραφούν προς τό κλασικό πνεύμα και τή κλασική αρχαιότητα. Η διάλυση τών Έλληνιστικών κρατών τής Ανατολής τόν 2ο αι. π.Χ. οδηγεί τούς περιηγητές να επισκεφθούν τα εξελληνισμένα αυτά κέντρα και να γνωρίσουν τή συρρικνωμένη πολιτιστική φυσιογνωμία τους. Έτσι, ή Έφεσος, ή Πέργαμος, ή Άλεξάνδρεια, ή Ρόδος κ.ά. προσελκύουν τό ενδιαφέρον τών περιηγητών ως τόν 1ο αι. π.Χ. Η Άθήνα εξακολουθεί να παραμένει ο πόλος έλξης. Πολλοί είναι εκείνοι που γράφουν όχι μόνο για ιερά και ιστορικούς χώρους άλλα και για μεμονωμένα μνημεια, άγάλματα, πίνακες και άλλα έργα τέχνης. Από τό έργο τους έχουν σωθεί μικρά αποσπάσματα.

Ο Ηλιδώδωρος από τήν Άθήνα, στό 2ο αι. π.Χ., γράφει για τήν ακρόπολη «Περί τής ακρόπόλεως κ. Περί τών Άθηναισι τριπόδων».

Ο Πολέμων από τό Ίλιον (2ος αι. π.Χ.), «ό κληθείς περιηγητής, ιστορικός» μέ τό παρατσούκλι «στηλοκόπος» επισκέπτεται όχι μόνο τήν Άθήνα άλλα και άλλες πόλεις. Μερικά από τά έργα του: «Περί τής Άθηναισιν ακρόπόλεως», «Περί τών εν τοις προηλιαίσι πινάκων», «Περιήγησις Ίλιου», «Περί Σαμοθράκης» κ.ά.

Εδώ θα πρέπει να αναφερθούν και δύο πάτριου από τή Hawara του 100 π.Χ. που αντίγραφουν έργο του 3ου αι. π.Χ. μέ ξεχωριστό ενδιαφέρον γιατί αναφέρονται στόν Πειραιά. Γίνονται λόγος για τό ναό τής Άρτεμις Μουνιχίας, για τά λιμάνια του Κανθάρου και τής Ζέας, τα μακρά τείχη, τό μήκος τους και τό όνομα του κτίστη τους. Φαίνεται ότι ο συγγραφέας θέλει περισσότερο να καταγράψει παρά να δόξησει.

Η ιστορία του ελληνικού κόσμου, κατά τό μεγαλύτερο τμήμα του 1ου αι. π.Χ. κυριαρχείται από τήν παρουσία τών Ρωμαίων. Η ναυμαχία στό Άκτιο τό 31 π.Χ. καθόρισε τήν τύχη και του τελευταίου ελληνιστικού κράτους, τών Πτολεμαίων, θέτοντας τέρμα στη πολιτική άποστολή του Έλληνισμού.

Η ιστορία του ελληνικού λαού και του ελληνικού πνεύματος γνωρίζεται τώρα τή «προστασία» τών ρωμαϊκών λεγώνων στις έπαρχίες του Imperium Romanum.

Ο 1ος αι. μ.Χ. είναι ή χρυσή εποχή τών ταξιδιών. Οι ίδιοι οι αυτοκράτορες (Αύγουστος, Νέρων) ταξιδεύουν στην Έλλάδα. Η ισχυρή περιγραφή του Στράβωνα για τήν Έλλάδα στό «Γεωγραφικά» από τήν εποχή του

Αύγουστου, συμπληρώνεται στόν 2ο αι. μ.Χ. από τή συγγραφή του περιηγητή Πausania.

Πριν φθάσμε στόν Πausania θα πρέπει να αναφερθώμε στό Διονύσιο τόν περιηγητή που αυτός πρώτος καθιέρωσε τήν περιήγηση σάν ξεχωριστό φιλολογικό είδος —όπως ο Στράβων τή γεωγραφία. Το έργο του «Οικουμενής περιήγησις» είναι από τά πιο ενδιαφέροντα προβλήματα τής ελληνικής φιλολογίας. Ο ίδιος έζησε στούς χρόνους τών «Ρωμαίων αυτοκρατόρων» ίσως στην άρχή τής βασιλείας του Άδριανού, και αναφέρεται για Κορίνθιος ή Μιλήσιος ή Ρόδιος. Το έργο του που δέ σώζεται, γνωρίζει μεγάλη επιτυχία αφού στόν 4ο και 5ο αι. μ.Χ. παραφράζεται, σχολιάζεται, τόν 6ο μ.Χ. αι. μεταφράζεται στό Αστικά και περνά στό βυζαντινά στό Αστικά βιβλία. Άς σημειωθεί ότι άκόμα και τό 12ο αι. μ.Χ. γράφεται από τόν Ευστάθιο ή «παρέκθασις εις τόν Διονύσιον τόν περιηγητήν».

Κάτω από τήν αίγίδα τών Ρωμαίων αυτοκρατόρων, τό 2ο μ.Χ. αι. και κυρίως μέ τό φιλελληνισμό του Άδριανού και τών Άντωνίνων ο Έλληνικός πολιτισμός γίνεται πραγματικά παγκόσμιος. Η πνευματική ζωή γνωρίζει καινούργια άνθηση. Η Έλλάδα είναι ο τόπος που φιλοδοξεί να επισκεφθεί κάθε καλλιεργημένο άνθρωπος. Το έργο του Πausania, «Έλλάδος περιήγησις» γράφτηκε τήν εποχή τών Άντωνίνων, γύρω στό 150 μ.Χ., τότε που τό πέραςμα από χώρα σε χώρα, χωρίς διατυπώσεις, δημιουργούσε ζωηρή έπιθυμία για ταξίδια. Καταγόταν από τήν Ίωνία (περιοχή Σιπύλου) και έζησε αρκετά χρόνια στην Πέργαμο μέ τή μεγάλη και πλούσια βιβλιοθήκη τής. Αρχικά δημοσιεύει τά Άττικά, ως μέρος τής «Έλλάδος περιήγησις», ενώ τά υπόλοιπα μέρη του έργου του (Κορινθιακά - Λακωνικά. Μεσσηνιακά-Ηλιακά, Άρχαϊκά-Άρκαδικά, Φωκικά-Βοιωτικά) κυκλοφορούν στη διάρκεια τής βασιλείας του Κομμόδου. Το έργο του είναι πηγή άνεκτήμητη για τήν τοπογραφία, τήν ιστορία και τά μνημεία, όχι μόνο τής κλασικής εποχής άλλα τής ελληνιστικής και τής ρωμαϊκής. Η συμβολή του βρίσκεται κυρίως στό ότι κατέγραψε περιφρονημένα στοιχεία του λαϊκού πολιτισμού που του έδιναν τήν ευκαιρία να αναφέρει θρύλους και τοπικές λαϊκές παραδόσεις. Μύθοι, θεότητες, λατρεία και άναφορά άσημαντων γεγονότων μείωνουν τήν επιστημονική γραφή, μέ αποτέλεσμα να κουράζων τό μελετητή άλλα να ικανοποιούν τό έγκυκλοπαιδικό έν-

διαφέρον του κοινού τής εποχής του, και να τρέφουν τό θαυμασμό του για τό μεγαλείο τής Έλλάδας. Στο έργο του, που άποτελεί πολύτιμο όδηγητό του σημερινού ιστορικού και αρχαιολόγου, διακρίνουμε τό θερμό ενδιαφέρον και θαυμασμό για τό μεγάλο παρελθόν του ελληνικού ήπειρωτικού χώρου. Είναι ίσως ένα τελευταίο προσκύνημα στούς όλύμπιους θεούς πριν άρχισι ο μεσαιώνας.

Βιβλιογραφία

H. BISCHOFF, R.E. XIX, 1 στ. 725 κ.έ.
L. CASSON, *Travel in Ancient World*, London 1967
H. BENTGSON, *Griechische Geschichte*, München 1969
W. HOW, J. WELLS, *A Commentary on Herodotus*, Oxford 1967
N. ΠΑΠΑΧΑΤΖΗ, Πausania, Άττικά, Άθήνα 1974

Ancient Travellers

The transportation media that have started developing since the prehistoric age have greatly contributed to people's communication through travelling. Colonization and the Olympic games opened new ways for communication between nations. Sea adventures and travelling impressions have already been described in the homeric poems (8th c. BC.). Solon the Athenian, travelled in the 6th century B.C. with the sole purpose to enrich his knowledge of foreign lands and people, while Hecataeus, the geographer from Miletus (5th c. BC.), was the first to attempt to record whatever concerned a trip in his fragmentary, today, work. Herodotus, in the 5th century B.C. travelled to get knowing the people that the Greeks was during the Persian Wars. His work supplies us with invaluable information on these people's religion, customs and behavior, on geography and archaeology. In the 4th and 3rd centuries B.C. travelling had almost become a popular habit all over Greece and particularly in Athens.

After the conquests of Alexander the Great and the institution of the hellenistic states in Asia, the travellers' interest was also attracted by oriental cities like Alexandria, Pergamon, Ephesus and others.

In the 1st and 2nd centuries A.D. the expansion of the "Imperium Romanum" gave new opportunities and opened new horizons to travellers. It was in the same era that Pausanias, the traveller, recorded in his work all the monuments and historic sites that had played a role in the greek history and thus inherited to us a valuable guide for modern historic and archaeological research.